Het ego in de Genealogie

Over Théophile de Bock, Paravicini di Capelli en de Bommelerwaard

Aanleiding

Debbie en ik kijken nog af en toe TV. Wie goed zoekt, vindt op internet (via Youtube bijvoorbeeld) nog veel interessante documentaires, bijvoorbeeld op het gebied van kunst, cultuur en natuur. Op het reguliere zenderaanbod is het nodige af te dingen, maar er zijn ook nog wel leuke programma's te vinden. Zo keken wij onlangs op één avond naar een programma waarin bekende Nederlanders in hun stamboom duiken (in de betreffende aflevering was Herman Finkers aan de beurt, wat een levendig verhaal opleverde, vooral omdat Herman een goede balans tussen amusant en serieus in stand hield), en naar een beschouwing van ex museumdirecteur Pijbes die onder andere het Haagse Panorama Mesdag onder de loep nam. De combinatie van deze twee programma's bracht mijn ego op het idee, dat het wel eens enorm aardig en interessant kon zijn, mijn eigen stamboom na te pluizen. Ik liet hem maar even zijn gang gaan en zette mij achter de computer. Tegenwoordig is genealogie een hobby die je voor een groot deel van achter de pc thuis kunt doen, je hoeft er niet meer per se voor in overhedelijke en kerkelijke archieven te duiken. Althans, in eerste instantie en als je geluk hebt.
Maar waar begin je? Welnu, daarin had mijn ego al voorzien, want Panorama Mesdag bracht een door hem in stilte gekoesterde herinnering teweeg: was het niet zo, dat daaraan iemand had meegeschilderd die ergens verre familie was van mijn vader? Het was nog een beetje een open vraag, want dergelijke verhalen gaan wel vaker in families rond als het familie-ego op onbewaakte ogenblikken op zoek gaat naar een mogelijk interessant verleden. Vaak zijn die verhalen niet waar, of maar voor een klein beetje. Of zoals iemand eens leuk zei: Uw verhaal is mooi en waar, maar het mooie deel is niet waar en het ware deel is niet mooi. "Si non è vero, è ben trovato", zeggen de Italianen en hoe ik nu op een Italiaans gezegde kom? Nog even geduld per favore.
Er was ook nog een minder populair stukje herinnering waarin de familienaam Jordaans niet-uitpluisbaar was gebleken, omdat er ergens in de bloedlijn een kink zou zitten vanwege een (oh, schande!) buitenechtelijk kind dat door wettiging de naam Jordaans had opgelopen – en daarvan zou ik dan afstammen. Maar toch, een mens kan niet weten. Misschien viel het mee.

Genealogie[1]

De naam De Bok kwam uit mijn geheugen boven drijven, al snel gecorrigeerd tot het veel sjiekere De Bock, dat was een van de schilders die samen met Mesdag en trawanten aan het beroemde Panorama hadden gewerkt. (De Bok bleek een typetje van André van Duijn te zijn, ook niet onaardig, maar daar had mijn ego geen trek in — stel je voor!)

[1] Formeel is Genealogie afstammingsonderzoek door middel van het raadplegen van historische bronnen. Ik kan me er niet op beroepen dat ik dit gedaan heb, want ik heb slechts gebruik gemaakt van het werk dat echt genealogen vòòr mij hebben verricht en op internet hebben geplaatst. Ik ben dus geen echte genealoog, maar meer een handige zoeker.

De Bock dus. Théophile Emile Achille de Bock[2] om precies te zijn. Het blijkt een interessante man te zijn geweest. Geboren in Den Haag, dat was veelbelovend want daar kwam mijn vader en diens familie ook vandaan. En gestorven in Haarlem, nou ja dat kan de beste overkomen, dus zelfs een Hagenees — pardon, Hagenaar.
Nu moet de lezer even goed opletten. Ik heb namelijk een enorme hekel aan het oplepelen van stambomen in omgekeerde volgorde. Ik heb in mijn jeugd zo weinig familie-inzicht meegekregen (moeder was enig kind, vader had weliswaar twee aardige broers Koos en Karel maar die zagen we bijna nooit) dat ik verhalen over familielijnen al bijna niet meer kan volgen als het verder terug gaat dan neven- en nichten- en opa- en omaniveau. Tweedegraads familie snap ik nog, maar verder gaat mijn voorstellingsvermogen alleen met enorm veel moeite en tegenzin. Mijn hersenen hebben daar geen aanleg voor. Ik ga het verhaal dus vanaf het begin vertellen, dan hoef ik alleen maar het succesvolle lijntje af te lopen in chronologische volgorde.

Naar Italië

Ik sla daartoe even een gat in de geschiedenis en laat u kennis maken met Franciscus Paravicini[3], die in of rond 1575 geboren is, waarschijnlijk in of bij het dorpje Caspano in Italië, en overleden in 1646. In de tussentijd trouwde hij en kreeg twee zonen, waarvan er een geboren werd in Caspano en deze heette dan ook Caspano Paravicini[4]. Caspano ligt iets ten noordoosten van de bovenkant van het Como-meer. Je kunt ook zeggen: 60 kilometer ten oosten van Locarno – Noord-Italië dus. Het ligt fraai in de heuvels van Lombardije, op 875 meter hoogte en heeft zo weinig inwoners dat het niet op Wikipedia staat, namelijk 216[5]. Dat het toch op internet is te vinden (behalve op googlemaps) is te danken aan de grote oude kerk met een bijzonder klokkenspel, die Youtube heeft gehaald. Ik zag de filmpjes[6] en bewonderde het landschap, maar kreeg een beetje meelij met de bewoners die misschien wel elke dag blootgesteld werden aan dit forse klokgelui. Op internet is informatie te vinden over de geloofsgemeenschap en de kerk, de San Bartolomeo. Mijn Italiaans is niet zo goed, maar ik meen er uit op te maken dat de kerk er in 1575 ook al stond, dus Franciscus Paravicini is er wellicht gedoopt of heeft er in ieder geval een rondje omheen gelopen.

Ik weet niet of het luide klokkenspel er de oorzaak van is, maar in ieder geval is de oude Franciscus al vroeg met zijn zonen, waaronder Caspano, naar het Zwitserse Chur geëmigreerd.

---

[2] Den Haag, 14 januari 1851 – Haarlem, 22 november 1904. Hoe de inhoud van een heel mensenleven door een enkel streepje (-) kan worden weergegeven.
[3] De afstamming van de leden van de familie Paravicini de hierna volgt, heb ik uit dezelfde bron (Geneanet): http://gw.geneanet.org/robwanders?lang=en&pz=robertus+antonius+theodorus&nz=wanders&ocz=0&p=franciscus&n=paravicini.
[4] Caspano (Italië) in of rond 1607 – Chur (Zwitserland) 22 oktober 1696.
[5] http://www.paesidivaltellina.it/civo/caspano.htm. De foto van de kerk is ook van deze bron.
[6] Onder andere https://www.youtube.com/watch?v=i_dFutn9A_A&t=1227s

Op de kaart van nu een tocht van ruim 160 kilometer en vanwege de bergen ook met modern vervoer nog 3 uur, maar het zal in zijn tijd een zwaardere toer zijn geweest.
Caspano trouwde in 1635 en kreeg 2 dochters en 3 zonen, waaronder Johannes[7]. Johannes op zijn beurt kreeg 2 dochters en 2 zonen, van wie er één de voornaam Johan Caspar[8] kreeg. Deze nu is interessant voor dit verhaal, want hij vond Chur nog niet ver genoeg van Caspano verwijderd en hij emigreerde op zeker moment naar Nederland, waar hij na een heel lang leven (hij werd 101 jaar oud) te Den Bosch overleed op 2 oktober 1761. Kennelijk emigreerde hij voor 1704 naar Nederland[9], want in dat jaar al trouwde hij met een Nederlandse, Alegonda van Brueghel, die in 1677 in Den Bosch was geboren. Hij was kapitein in het regiment Grisons en produceerde een groot aantal nakomelingen, waarvan de mannen van indrukwekkend militair kaliber waren.
Na dit opzetje kan ik een heel lang verhaal kort maken door te vermelden, dat Caspar samen met Alegonda maar één kind kreeg (Alegonda stierf tamelijk jong), waarna Caspar hertrouwde met Isabella Maria van Woensel en met haar samen kreeg hij 8 kinderen, waarvan 6 zonen. Dit nageslacht legde de basis voor een omvangrijke en vooraanstaande Nederlandse tak Paravicini's di Capelli[10], waaronder een kleindochter van Caspar uit zijn tweede huwelijk: Wilhelmina Antonia Paravicini di Capelli[11], die op 23 oktober 1780 het levenslicht zag in Zutphen.

Weer in Nederland

En nu komen we terug bij de familie De Bock: Wilhelmina Paravicini di Capelli trouwde namelijk met Arnoldus Johannes de Bock[12], en inmiddels wonend in Wijk bij Duurstede kregen zij een zoon genaamd Heinrich Wilhelmus Eduard de Bock[13].
Deze Heinrich de Bock trouwde maar liefst drie keer, waarvan twee huwelijken voor dit verhaal van belang zijn. Op het eerste huwelijk kom ik straks terug. Nu al verklap ik dat het na tien jaar in echtscheiding eindigde, vanwege "ontrouw van zijn echtgenote" [14]. Nu was ontrouw destijds een van de weinige redenen om te mogen echtscheiden, en menig vervelend huwelijk is dan ook officieel door verzonnen ontrouw ontbonden[15]. Maar misschien was het wel echt een rommelige relatie, ik was er niet bij. Het tweede huwelijk hield lang genoeg stand om een groot

---

[7] Johannes Paravicini, geboren rond 1638 in Chur en aldaar gestorven 13 februari 1710.
[8] Johan Caspar Paravicini, Chur 2 april 1660 – Den Bosch, 2 oktober 1761.
[9] Hij is overigens begraven in Den Haag. De officiële naam van de familie was Paravicini di Gottardini, maar eenmaal in Nederland noemden ze zich Paravicini di Capelli, waarschijnlijk naar de grootmoeder van Johan Caspar, Violanda Capelli. http://www.wikiwand.com/nl/Johan_Caspar_Paravicini_di_Capelli
[10] In 1919 werd de familie Paravicini di Capelli opgenomen in het genealogisch naslagwerk Nederland's Patriciaat, het zogenaamde Blauwe Boekje (Wikipedia). Om in dit boekje te worden opgenomen, moet worden voldaan aan de eis dat de familie tenminste de laatste 150 jaar onafgebroken een vooraanstaande rol heeft gespeeld in de Nederlandse samenleving.
[11] Wilhelmina Antonia Paravicini di Capelli (in sommige stukken bekend als Antoneta Wilhelmina de Paravicini), Zutphen, 23 oktober 1780 – Haarlem, 13 februari 1857.
[12] Arnoldus Johannes de Bock, Alphen 9 september 1774 –Den Bosch, 19 februari 1832
[13] Heinrich Wilhelmus Eduard de Bock, Wijk bij Duurstede, 13 februari 1813 – Den Haag, 18 september 1897
[14] www.biografischwoordenboekgelderland.nl, item: Theophile Emile Achille de Bock.
[15] Ook wel "De grote leugen" genoemd. Zij scheiden op 19 juli 1850, en vanaf 1838 was er in Nederland een strenge scheidingswetgeving van kracht geworden met de invoering van het Franse burgerlijk wetboek, de Code Civil. Pas in 1971 kwam er een einde aan deze situatie en werd "duurzame ontwrichting" de enige echtscheidingsgrond. Zie https://www.historischnieuwsblad.nl/nl/artikel/27171/einde-van-de-grote-leugen.html

aantal kinderen op te leveren, en de oudste daarvan heeft de geschiedenisboeken gehaald als belangrijk kunstenaar: de in het begin van dit verhaal genoemde Théophile Emile Achille de Bock, die zo verdienstelijk meeschilderde aan het beroemde Panorama Mesdag.
En wat heeft hij nu met mij te maken? Heel wat. Het is namelijk zo, dat hij (naast zusjes en broertjes) ook halfbroertjes en zusjes had uit het eerste huwelijk van zijn vader. En een van die halfzusjes was Nini, officieel Louise Nini Frederika de Bock[16]. Nini de Bock trouwde toen zij 35 jaar was op 4 mei 1881 in Rotterdam met Karel Hendricus Jordaans[17]. Zij kregen 3 kinderen[18], waaronder Johannes Karel Hendricus[19], die in 1891 werd geboren. Deze Johannes was mijn opa van mijn vaders kant. Hij trouwde op 10 februari 1915 in Den Haag met mijn oma, Jacoba Louise van der Salm[20]. Zij kregen 4 kinderen, mijn vader Jan[21], de twee aardige broers Koos en Karel waar ik in het begin van dit verhaal even over sprak en een meisje, door haar vader naar zijn moeder vernoemd, Nini Jordaans, die ik nooit gekend heb omdat zij overleed voor ik haar kon ontmoeten.
De lijn van De Bock bleek dus relatief makkelijk, ook door de Paravicini's – grazie mille – een leuk afstammelijk resultaat op te leveren, maar hoe zat dat met die andere herinnering, betreffende de stamlijn Jordaans? Met andere woorden: was de Hagenaar Karel Hendricus Jordaans die in 1881 met Nini de Bock trouwde [22] ook naspeurbaar? Ja en nee. Gaan we op zoek naar zijn vader, dan wijst de duidelijkste bron[23] Cornelis Jordaans[24] aan. Hij was getrouwd met Dirkje Keinemans[25]. En nu komt de kink in de vaderlijke kabel, want bij huwelijk dat op 22 augustus 1856 werd voltrokken in Poederoijen (tegenwoordig gemeente Zaltbommel), werden twee kinderen gewettigd. Dit waren waarschijnlijk een zoon en een dochter van wie Dirkje Keinemans de (ongehuwde) natuurlijke moeder was. Eén van die kinderen was een, op het moment van het huwelijk bijna 5 jaar oude jongen die vanaf het huwelijk van zijn moeder met Cornelis Jordaans voortaan door het leven zou gaan als Karel Hendricus Jordaans[26].
De vaderlijke lijn van mijn familienaam Jordaans loopt dus dood op de wettiging van Karel Hendricus.

Evaluatie

Het is nu 3 dagen geleden dat ik mij op een avond zette aan het stamboomonderzoek, naar aanleiding van het bekijken van twee televisieprogramma's. Ik heb er elke dag een paar uurtjes aan gewerkt. Wat heeft dat nu opgeleverd?

---

[16] Utrecht, 31 oktober 1845 – Den Haag, 13 juni 1933.
[17] Karel Hendricus Jordaans, Den Haag 29 september 1851 – Den Haag 5 december 1895 (?).
[18] Karel Louis Jordaans (1881), getrouwd 14 april 1909 in Den Haag met Maria Adriana Paulina Witting (1886); Maria Cornelia Jordaans (1886-1929) en dus Johannes Karel Hendricus (1891).
[19] Johannes Karel Hendricus Jordaans, Den Haag 27 februari 1891 – Den Haag, 5 januari 1966.
[20] Jacoba Louise van der Salm, Den Haag, 14 juni 1891 - Oss, 15 juni 1983.
[21] Johannes Karel Hendricus Jordaans, Den Haag 7 september 1919 – Brunssum, 17 februari 1998.
[22] Karel Hendricus Jordaans had overigens, voordat hij met Nini de Bock trouwde in 1881, een eerder huwelijk: in Rotterdam trouwde hij op 4 november 1874 met Josephine Alegonne Maerschalck (1855-1876). Samen hadden zij een dochter, Dina Cornelia Jordaans (1873) die dus een jaar voor het huwelijk is geboren. Josephine overleed echter al in 1876, waarna Karel Hendricus in 1881 hertrouwde met Nini de Bock.
[23] Geneanet, zie hier.
[24] Cornelis Jordaans, Brielle 28 maart 1824 – Leeuwarden 5 mei 1876.
[25] Dirkje Keinemans, Aalst (Poederoijen), 29 januari 1827 – Den Haag, 7 april 1903.
[26] Het andere was Dina Helena (gewettigd tot) Jordaans, Rotterdam, juni 1855 – Rotterdam, 27 mei 1857.

Ben ik er nu (Paravicini) achter waarom ik zo van Italiaans ijs en de zon houd en zo plezierig in een bergdorpje heb gewoond?[27] Weet ik nu (De Bock) waarom (schilder)kunst een warm plekje in mijn hart heeft? Heeft een onecht kind (Keinemans) mijn bloedlijn bedorven?
Welnee, driewerf kullekoek! De namen zeggen mij op zichzelf eigenlijk niets, de mensen erachter heb ik namelijk niet gekend. Ik heb dus vooral kennis verzameld. Feiten uit het verleden. Voor het leven in het hier en nu niet van belang. Het verleden heeft niet zo'n sterke invloed op een mens, zeker niet het verre verleden en in ieder geval niet op de keuzes die ik elke dag opnieuw fris kan maken. Het staat bovendien niet eens vast dat al die oude feiten kloppen, alle bronnen zijn mensenwerk en daarbij worden fouten gemaakt. Het natrekken van de vaderlijke bloedlijn heeft bovendien altijd het nadeel dat zo treffend is verwoord in het gezegde: "moeder maakt geen bastaard". Met andere woorden: de kinderen die geboren worden uit het huwelijk, zijn misschien niet allemaal echt (biologisch) van de echtgenoot van de moeder. Nauwkeuriger zou het dus zijn om steeds alleen de moederlijke lijnen na te lopen – dat zou een hoop "kroostverwarring"[28] schelen. Ten slotte heb ik slechts een paar bloedlijnen (gedeeltelijk) nagelopen. Waarom zouden deze meer invloed op mij gehad hebben dan de circa 16000 lijnen die ik liet liggen?[29]

Kennis en feiten dus slechts, of ook meer? Inzicht misschien, of zelfs wijsheid? Inzicht vooral in de werking van het ego. Welke keuzes maakte ik bij het zoeken naar voorouders? Dat was op zich al een mooie observatie. Ik bleek geïnteresseerd in De Bock, immers een beroemde schilder! En in de Paravicini di Cappeli's, want een mooie dubbele naam (belangrijke mensen, blauwe boekje), Italiaans nog wel (klinkt mooi, het land van kunst en cultuur, de Romeinse beschaving etc.). Bovendien waren deze takken ook goed gedocumenteerd op internet, wat het zoeken makkelijk maakte (snel resultaat, een doel is onder handbereik). Maar dat laatste gold ook voor andere takken die ik had kunnen napluizen maar niet deed, zoals die van Dirkje Keinemans[30] (de ongehuwde moeder), de familie van mijn grootmoeders kant (Van der Salm, een eindeloze reeks Hagenaars[31]). En dan hebben we het nog niet eens over alle lijnen die er via mijn moeders kant naar het verleden lopen waar ik nauwelijks aan toe kwam[32]. Nee, mijn ego (dat even zijn gang mocht gaan, al hield ik hem in het oog) wilde liever afstammen van een beroemde schilder en een semi-adellijke belangrijke familie met een dubbele Italiaanse naam.

---

[27] Vijlen, mijn vorige woonplaats. http://www.bergdorpje.nl.
[28] Alleraardigste Belgische term voor wat in het Latijn heet: *confusio sanguinis*.
[29] In theorie. Het in kaart brengen van de afstamming is een monnikenwerk, want elke generatie verdubbelt het aantal te onderzoeken bloedlijnen. De meeste gedocumenteerde informatie loopt, voorzover ik het nu kan overzien, zo ongeveer tot halverwege de 16e eeuw. Maar zelfs wie zich daartoe beperkt en dus 350 jaar familiegeschiedenis in kaart wil brengen, ruwweg 350:25 = 14 generaties, moet dus 2^{14} = ruim 16.000 bloedlijnen onderzoeken.
[30] De vaderlijke lijn van Dirkje Keinemans kon ik terugvinden tot aan Rombout Keinemans, geboren in Nederhemert in 1675. Vanaf 1725 woonden haar voorvaderen al in Poederoijen. Zie Geneanet.org
[31] De vaderlijke lijn van Van der Salm kon ik terugvinden tot aan Hendrik Cornelis (van de Salm) Kindt, gedoopt circa 1620 en getrouwd 1 september 1647 in Den Haag in 1647. Zie mijn-genea.nl.
[32] Zoals de lijn Linckens, mijn oma van moeders kant. Wel kwam ik erachter dat de vader van mijn moeder, Johannes Fredericus Roomberg, Den Haag, 31-december 1891 – Den Haag, 23 november 1952 , in de vaderlijke lijn een groot aantal Roombergs uit Leiden heeft, die – en daar eindigt de voor mij op internet beschikbare informatie – afstammen van Hermanus Roomberg, die op 5 augustus 1809 in Leiden trouwde met Johanna Theresia Kouwenberg. Hermanus stierf op 16 april 1851 in Leiden en was geboren in Antwerpen omstreeks 1789. Zijn vader was waarschijnlijk Servaas Roomberg, geboren in Leiden. www.openarch.nl.

Daarbij moesten de familieleden van mijn moeders kant en de gewone Hagenezen en de brave bewoners van de Bommelerwaard van mijn vaders kant genadeloos het onderspit delven.
Het op deze manier genealogie bedrijven boeit ten hoogste een paar dagen, maar levert in wezen niet veel op. Het is welbeschouwd niet meer dan een poging tot het vergaren van andermans (oude) veren om die vervolgens in de eigen hoed te kunnen steken. Het televisieprogramma dat wij bekeken, was ook minstens voor een deel op deze leest geschoeid. Het moest vooral leuke verhalen opleveren, alleen de "succesvolle" (bijzondere, makkelijk na te trekken) takken van de stamboom werden belicht.

De intentie maakt de genealoog

De genealogen die ik echter op internet aantrof en dankzij wie ik mijn informatie zo snel kon vergaren, waren van een andere snit: zij waren kennelijk met grote zorgvuldigheid en engelengeduld bezig met het documenteren van familiegeschiedenis. Onder de indruk was ik bijvoorbeeld van het werk van Ron van Wijnen en zijn mede-genealogen, die op internet de zogenaamde Bommelerwaardse boom hebben opgezet, waarbij de afstamming van families uit de Bommelerwaard en directe omgeving in kaart is gebracht[33]. Daarbij werd elke tak van de boom even belangrijk gevonden en uitgezocht tot het spoor stopte. Hulde daarvoor! Ik zou mijn tijd er niet aan willen besteden, mijn interesses liggen elders, maar àls ik genealogisch onderzoek zou doen, zou ik het zò doen en niet op de manier die ik de afgelopen 3 dagen heb toegepast.

Het gaat dus om de intentie, de drijvende kracht. Is het ego de motor, dan is de intentie meestal korte termijn sensatie, eigenwaan, ijdelheid. De uitkomst is dan een vertekend beeld van "interessante" personen uit het verleden die iets met je familie te maken hadden. Daar kun je een televisieprogramma mee vullen en een borrelpraatje van maken. Het is snel gedaan, de weg van de minste weerstand wordt bewandeld en de resultaten zijn er dan ook naar. Is de intentie wezenlijk, zuiver om het verleden nauwkeurig in kaart te brengen omwille van de geschiedschrijving zelve[34], dan is het resultaat een fraai in kaart gebracht en zo volledig mogelijk beeld van de afstamming van allerlei personen, zonder dat hun aanzien daarbij van belang was.

De held van dit verhaal

Ten slotte: de meest aansprekende persoon die ik tijdens mijn makkelijke zoektocht ontmoette, was Théophile de Bock. Niet eens omdat hij een beroemd schilder was. Maar, voorzover dat uit de bronnen die ik raadpleegde correct naar voren komt, omdat ik denk dat hij een goede peer was. Zo las ik in het biografisch woordenboek Gelderland[35] dat hij ongeschikt was voor een kantoorbaan, en dat hij toen hij daar toch toe gedwongen was, al snel werd ontslagen omdat hij het schilderen niet kon laten en in de tijd van de baas met zijn schilderskistje de natuur in trok.

---

[33] http://gw.geneanet.org/vanwijnen28.
[34] Dan laat ik de vraag, hoe nuttig deze geschiedschrijving is even in het midden, want elk werk dat met aandacht en zorg wordt uitgevoerd, is de moeite van het verrichten waard.
[35] http://www.biografischwoordenboekgelderland.nl/bio/5_Theophile_Emile_Achille_de_Bock. Uit deze bron stamt ook de foto.

Dat is karakter en getuigt van een vrije en creatieve geest die zich door de omstandigheden niet laat knechten! Verder lees ik dat hij leergierig was, ijverig, gevoel voor organisatie[36] had en zich niet snel liet ontmoedigen. Hij deed waar hij goed in was, en waar hij minder in uitblonk, liet hij zich helpen door vrienden.[37] Gevoel voor humor had hij ook en men vond hem sympathiek. Toen Vincent van Gogh niet mocht exposeren in het Haagse "Pulchri", gaf Théophile die met Vincent bevriend was geraakt, hem de mogelijkheid om zijn schilderijen bij zijn "Haagse kunstkring" op te hangen.
Maar het meest werd ik nog getroffen door een uitspraak van De Bock uit zijn privé-correspondentie:

"Wij zijn allen zwak, onvolmaakt – maar wij kunnen streven

als man en vader naar geluk in `t huisgezin"

Als beloning voor drie dagen oppervlakkige genealogie is deze parel van wijsheid meer dan waar ik op mocht hopen.

Jan Paul Jordaans Roomberg van der Salm Linckens
Keinemans De Bock Paravicini di Capelli enz. enz. enz.

Grathem, 1 april 2017
Meer Tales: zoek hier
Dankbaar: vind hier

[36] Zo is het voor een deel aan hem (en aan **Willem Mesdag**) te danken dat er nu sprake is van een "Haagse School".
[37] Hij was bijvoorbeeld minder bedreven in het schilderen van dieren, hij liet dat dan over aan zijn vriend, de schilder **Willem Maris** (1844-1910).